

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

Навчально-науковий інститут фінансів,
економіки, управління та права
Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія)
Університет ВІТ-АП (Індія)
Державна установа «Інститут економіки
природокористування та сталого розвитку
Національної академії наук України» (Україна)
Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної
академії наук України» (Україна)

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА НАУКА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Матеріали XII Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції з міжнародною участю
10 листопада 2022 року

Полтава 2022

Нірадждж Кумар Місра, доцент
Школа електроніки
Університет VIT AP, Індія
Чорновол Н.С.,
Чичуліна К.В., к.т.н., доцент
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

СУЧАСНИЙ СТАН НАЦІОНАЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: НАЙБІЛЬШІ ВТРАТИ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Проаналізовано рівень втрат українських підприємств в наслідок вторгнення російської федерації та їх сучасний стан з метою дослідження можливих шляхів їх регенерації. Розглянуто підходи державної політики релокації підприємств в умовах війни.

Розвиток та функціонування національних підприємств пов'язаний з високим рівнем невизначеності та ризику. Ефективна діяльність суб'єктів господарювання опинилася під загрозою, тому важливо вчасно аналізувати та реагувати на зміни зовнішніх та внутрішніх чинників.

Дослідженням даного питання займалося чимало економістів, науковців та експертів, зокрема: В. Рихліцький, А. Жарикова, А. Дерив'янка, А. Зануда, О. Белоус та інші.

Метою дослідження є визначення можливих шляхів відновлення підприємства та роль урядової програми «Державна програма релокації бізнесу» у збереженні стійкості та ефективній діяльності національного бізнесу.

В умовах війни чимала кількість українських територій була тимчасово окупованою та втратила перспективу ведення успішного бізнесу. Військові руйнування призвели до значних втрат українських підприємств в економічному аспекті. За прогнозними оцінками Національного банку України, економіка держави втрачає близько 50% невиробленого ВВП, що ставить країну в край тяжке положення.

За результатами опитування Європейської Бізнес Асоціації (ЄБА) кожне третє підприємство не працює. Нині лише 17% українських компаній працює в повному обсязі. Таким чином, можемо окреслити сьогоденний стан підприємств.

Чи не найбільших втрат зазнали аграрні господарчі суб'єкти, оскільки мають дефіцит робочої сили, добрив, палива, оборотних коштів та є закріпленими до певної території. Чимало працівників було мобілізовано до лав ЗСУ та значна кількість палива імпортувалася з Білорусії та росії. Як відомо, що Україна відіграє чималу роль у забезпеченні продовольчої безпеки світу, адже виступає експортером зернових культур та соняшникової олії, що мали критичне значення для багатьох країн.

Наступною постраждалою ланкою виступило паливо та енергетика. Як нам відомо, майже вся частина України, крім західних областей залежала від постачання електроенергії країни-агресора, проте майже відразу після вторгнення російської федерації енергосистема була приєднаною до енергосистеми континентальної Європи ENTSO-E, що дало змогу повністю відмовитися від постачання енергії від недружньої країни. Проте руйнування Кременчуцького нафтопереробного заводу призвело нашу державу до імпортозалежності, тобто постачання палива з інших країн.

Логістичний ринок піддався суттєвим втратам, через відсутність транспортних сполучень. У перші дні війни обсяги постачання різко зменшилися, відбулися масові переміщення складських залишків, клієнтів та працівників. Виокремлюють три основні аспекти, що значно вплинули на логістичний ринок:

1. Ускладнення логістичних процесів. Це пов'язано з відсутністю чітко визначених правил пересування під час дії комендантської години, великою кількістю оглядів тощо.

2. Запровадження мінімізації накопичення залишків. Суб'єкти господарювання намагаються відмовитися від накопичення товарів, з метою уникнення можливих втрат товарів.

3. Введення різких змін складських умов. Ймовірно, що запуск нових складських приміщень займає багато часу, проте в обмежених умовах логістичні компанії максимізували свої зусилля для закриття базових потреб з дотриманням вимог.

Для забезпечення подальшої ефективної діяльності національного бізнесу, держава проводить ряд реформ, однією з них є «Державна програма релокації бізнесу», що регламентується наступними нормативно-правовими документами [1]: Постанова КМУ № 305 від 17.03.2022 р. «Про особливості роботи акціонерного товариства «Укрпошта» в умовах воєнного стану» яка передбачає безоплатне перевезення майна підприємств, установ та організацій згідно з переліком, що його формує Міністерство економіки й передає до Міністерства інфраструктури; Розпорядження КМУ № 246-р від 25.03.2022 р. «Про затвердження плану невідкладних заходів з переміщення в разі потреби виробничих потужностей суб'єктів господарювання з територій, де тривають бойові дії та/або є загроза бойових дій, на безпечну територію» яким затверджено план таких заходів. Дану програму уряд реалізує з березня 2022 року, зауважимо, що поставлені цілі були майже повністю досягнені, адже понад 510 підприємств перемістили свої виробничі потужності, 192 підприємства готуються до релокації та 303 підприємства у більш безпечних умовах відновили свою діяльність.

Отже, можемо зробити висновок, що трансформаційні зміни нашого суспільства, застосування ефективної державної політики, доцільна економічна стратегія, виступили каталізатором позитивних змін у формування стійкості національних підприємств в обмежених умовах, спричинених війною.